

Π & Φ

Περιοδικό Ενημερωτικό Δελτίο
του Τμήματος Περιβάλλοντος,
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Θερινό Σχολείο Οικολογικών Δεδομένων

Οι συμμετέχοντες στο Θερινό Σχολείο

Η Σχολή Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου διοργάνωσε με εξαιρετική επιτυχία στη Μυτιλήνη Διεθνές Θερινό Σχολείο στην Ανάλυση Οικολογικών Δεδομένων στις αρχές Ιουλίου 2013. Το Θερινό Σχολείο αποσκοπούσε στο να αναδείξει τη σημασία της ποσοτικής προσέγγισης στην ερμηνεία της πολυπλοκότητας

των φυσικών συστημάτων και στην επίλυση των προβλημάτων στην επιστήμη της Οικολογίας, και συμμετείχαν 35 τελειόφοιτοι, μεταπτυχιακοί φοιτητές, υποψήφιοι διδάκτορες και ερευνητές από το ευρύτερο επιστημονικό πεδίο της Οικολογίας. Στα πλαίσια του Σχολείου (<https://ecodar2013.pns.aegean.gr/>) παρουσιάστηκε ένα μεγάλο φάσμα κλασικών και σύγχρονων στατιστικών μεθόδων στην αντιμετώπιση σύγχρονων οικολογικών ζητημάτων, με εργαλείο ανάλυσης δεδομένων την ευρύτητα διαδεδομένη και συνεχώς εξελισσόμενη γλώσσα προγραμματισμού R. Στην πρωτοβουλία αυτή δίδαξαν διεθνώς διακεκριμένοι επιστήμονες στην ανάλυση οικολογικών δεδομένων και στη στατιστική οικολογία. Το Θερινό Σχολείο τελούσε υπό την αιγίδα της Ελληνικής Οικολογικής Εταιρείας, με επιστημονικούς υπεύθυνους τους κ.κ. Γιώργο Κόκκορη και Παναγιώτη Δημητρακόπουλο, καθηγητές της Σχολής Περιβάλλοντος, και θα επαναληφθεί μεταξύ 7-12 Ιουλίου 2014 στο Ηράκλειο Κρήτης (εγκαταστάσεις ΕΛΚΕΘΕ/ΙΘΑΒΒΥΚ).

7ο Συνέδριο Περ/κης Πολιτικής & Διαχείρισης

Μεταξύ 30 Μαΐου και 1 Ιουνίου 2014 θα πραγματοποιηθεί το καθιερωμένο συνέδριο Πανελλήνιο Περιβαλλοντικής Πολιτικής & Διαχείρισης το οποίο διοργανώνει το Τμήμα μας. Τίτλος του εφετινού συνεδρίου είναι «*Ενδιαφέρον για το περιβάλλον & φιλοπεριβαλλοντικές συμπεριφορές*» και πραγματοποιείται με την ευγενή χορηγία της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και της AEGEAN Airlines. Καταληκτική ημερομηνία υποβολής περιλήψεων για το Συνέδριο είναι η 28^η Φεβρουαρίου 2014. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Συνεδρίου: <http://www3.aegean.gr/environment/eepdp/CONF2014.htm>

Περιεχόμενα

Θερινό Σχολείο Οικολογικών Δεδομένων	1
7ο Συνέδριο Περ/κης Πολιτικής	1
BIBΛΙΟ: Κλιματική Δικαιοσύνη	2
BIBΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ: Looking at Animals in Human History	2
Η Απόφοιτος: Ασπ. Δασκαλοπούλου	3
EPEYNA: Αιωρούμενα σωματίδια στο Αιγαίο	3
Νέοι Διδάκτορες	4
EPEYNA: Μικρορύποι στα λύματα της Αττικής	4
Δημοσιεύσεις	5
Η εμπειρία του ERASMUS	5
Νίκος Μάργαρης (1943-2013)	6
Ένα νέο επιστημονικό περιοδικό	6

Το επόμενο Τεύχος του 'Π & Φ' θα κυκλοφορήσει τον Ιούνιο 2014.

Συντακτική Επιτροπή:

Κώστας Θεοδώρου

Όλγα-Ιωάννα Καλαντζή

Ιωσήφ Μποτετζάγιας

Κλιματική Δικαιοσύνη

Brian Tokar (μτφ. Σταύρος Καραγεωργάκης, Αντιγόνη, 2013, σ.200)

Το γεγονός ότι η παγκόσμια υπερθέρμανση οφείλεται στην ανθρώπινη δραστηριότητα δεν σημαίνει ότι είμαστε όλοι το ίδιο υπεύθυνοι γι' αυτήν. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που προέρχονται από τον βιομηχανικό Βορρά είναι δυσανάλογα μεγαλύτερες σε σχέση με άλλες περιοχές του πλανήτη. Οι άνθρωποι του Νότου, οι οποίοι έχουν συμβάλει ελάχιστα στην εκπομπή αερίων που αλλάζουν το κλίμα, όχι μόνο υποφέρουν περισσότερο από το αυξανόμενο καιρικό χάος και την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, αλλά είναι και οι λιγότερο προετομασμένοι τεχνολογικά να αντιμετωπίσουν τις δοκιμασίες των επερχόμενων δεκαετιών. Ο Μπράιαν Τόκαρ, διευθυντής του Ινστιτούτου Κοινωνικής Οικολογίας & Λέκτορας Περιβαλλοντικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Vermont, ΗΠΑ, γράφει υπέρ της ανάπτυξης ενός κινήματος για την κλιματική δικαιοσύνη το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπίσει όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την ισοκατανομή των πόρων, τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, την αστική αναδιοργάνωση, τον αγροτικό μετασχηματισμό αλλά και την άμεση δημοκρατία.

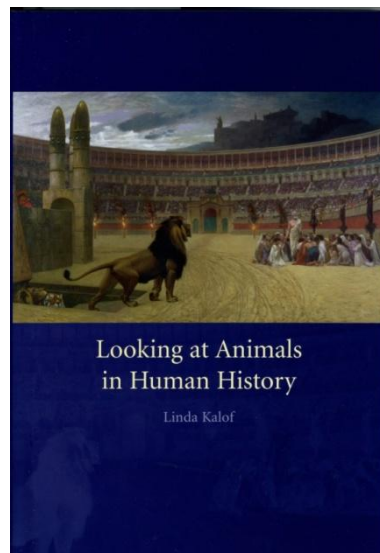
Επόμενη στάση: «Ηλεκτρικά Λεωφορεία». Το Λονδίνο ξεκινά την πιλοτική λειτουργία 100% ηλεκτρικών δημόσιων λεωφορείων στις αρχές του 2014. Ήδη στη Βιέννη κυκλοφορούν 12 ηλεκτρικά λεωφορεία από το φθινόπωρο του 2012 ενώ το αεροδρόμιο του Schiphol στο Άμστερνταμ θα αντικαταστήσει τα 35 λεωφορεία του με ηλεκτρικά μοντέλα το καλοκαίρι του 2014.

Looking at Animals in Human History, της Linda Kalof

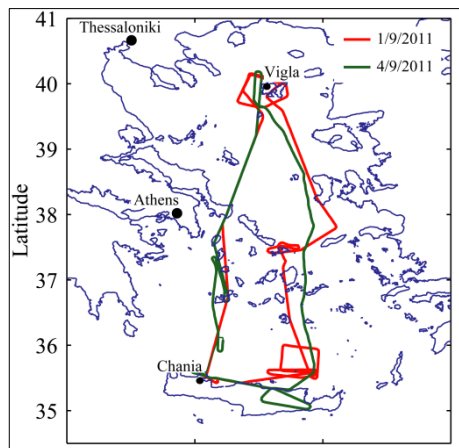
(Reaktion Books 2007, σελ.222)

Βιβλιοπαρουσίαση από τον κ. Ιωσήφ Μποτετζάγια, Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Περιβάλλοντος

Από τις σπηλαιογραφίες της Παλαιολιθικής εποχής μέχρι τις σύγχρονες συζητήσεις για τα νομικά δικαιώματα των ανώτερων ανθρωπίδων, είναι φανερό ότι το είδος μας αλληλεπιδρά και αναστοχάζεται συνεχώς για τις σχέσεις του με τα υπόλοιπα ζώα. Είναι δυνατόν να χωρέσει αυτή η ιστορία των σχεδόν 40,000 χρόνων σε ένα βιβλίο; Σίγουρα όχι. Αλλά, αν θέλετε μια καλή εισαγωγή τότε το βιβλίο της Linda Kalof, καθηγήτριας στο Πανεπιστήμιο του Michigan, ΗΠΑ, είναι ένα πολύ χρήσιμο σημείο εκκίνησης. Χωρισμένο σε έξι κεφάλαια (Εισαγωγή-Προϊστορία-Αρχαιότητα-Μεσαίωνες-Αναγέννηση-Νεωτερικότητα), το βιβλίο της Kalof συμπυκνώνει μια τεράστια βιβλιογραφία μέσα σε μόλις 165 σελίδες –και το κάνει με αξιοσημείωτα καλό τρόπο. Το περιεχόμενό του, όμως, είναι αρκετά ετεροβαρές – δίνοντας περισσότερη έμφαση στην εικαστική αναπαράσταση των ζώων στην τέχνη μέσα από την πάροδο των αιώνων παρά στην κοινωνικο-πολιτισμική πρόσληψή τους. Γι' αυτό εξάλλου και το βιβλίο ονομάζεται «Κοιτάζοντας τα ζώα...» και περιέχει πλήθος εικόνων που υπογραμμίζουν και αναδεικνύουν πώς βλέπουμε τα άλλα είδη με τα οποία μοιραζόμαστε τον πλανήτη. Επιπλέον, η γεωγραφική έμφαση του βιβλίου είναι ξεκάθαρα Δυτικο-ευρωπαϊκή –γεγονός που δεν είναι άσχετο με το ότι η σχετική βιβλιογραφία για άλλες χώρες είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Το 'Looking at Animals...' δεν είναι αποτέλεσμα πρωτογενούς έρευνας, ούτε παρουσιάζει καινούργια εμπειρικά δεδομένα, συνεπώς οι ειδικοί του θέματος δε θα το βρουν ιδιαίτερα ενδιαφέρον καθώς μάλλον θα προσθέσει λίγα πράγματα στην εξειδικευμένη γνώση τους. Αλλά, όπως ορθά σημειώνει η συγγραφέας στην αρχή του προλόγου της «Η απέλπιδα προσπάθεια να δεις τα πράγματα στην ολότητά τους είναι εξίσου αξιοσημείωτη με την εξίσου απέλπιδα προσπάθεια να απομονώνεις αποσπάσματα για εντατική μελέτη». Η Kalof δεν έγραψε το συγκεκριμένο βιβλίο για τον ειδικό μελετητή αλλά για το ευρύ κοινό –και ως προς αυτό το στόχο η προσπάθειά της είναι και αξιοσημείωτη και απόλυτα επιτυχημένη. Το αποτέλεσμα των προσπαθειών της είναι ένα επιστημονικά τεκμηριωμένο και καλογραμμένο κείμενο, το οποίο διαβάζεται εύκολα και ευχάριστα, και εισάγει το μέσο αναγνώστη στον τεράστιο πλούτο και πολυπλοκότητα των σχέσεων Ανθρώπου-ζώων. Και γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους, το 'Looking at Animals in Human History' είναι, κατά την άποψή μου, ένα από τα βασικά εισαγωγικά βιβλία που πρέπει να διαβάσει οποιοσδήποτε ενδιαφέρεται για τη σχέση μας με το υπόλοιπο ζωικό βασίλειο.

Αιωρούμενα σωματίδια στο Αιγαίο

Πορείες πτήσεων του αεροσκάφους κατά την μελέτη.

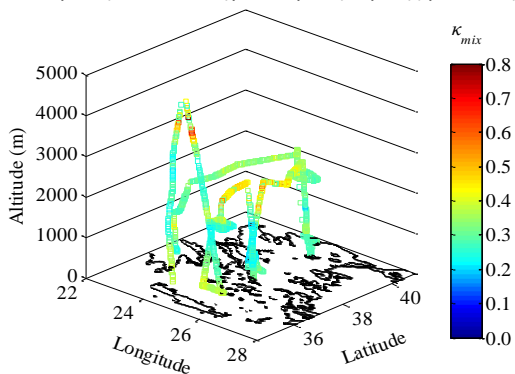
Σε προηγούμενο τεύχος του Π&Φ είχαμε αναφερθεί στο ερευνητικό πείραμα AEGEAN_GAME που πραγματοποιήθηκε την περίοδο από 29 Αυγούστου έως και 8 Σεπτεμβρίου 2011 στην περιοχή του Αιγαίου με στόχο τη **μέτρηση των αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα**, τα οποία έχουν σημαντικές επιπτώσεις τόσο στην υγεία του ανθρώπου όσο και στην διαμόρφωση του κλίματος. Τα αποτελέσματα της έρευνας δημοσιεύτηκαν πρόσφατα σε επιστημονικό περιοδικό από την ερευνητική ομάδα του **Επίκουρου Καθηγητή** του Τμήματος Περιβάλλοντος, **κ. Γιώργου Μπίσκου** και

δείχνουν ότι τα **αιωρούμενα σωματίδια στην ατμόσφαιρα πάνω από το Αιγαίο** την περίοδο του καλοκαιριού έχουν μεγάλες ομοιότητες με αυτά που εμφανίζονται σε ηπειρωτικές περιοχές.

Οι μετρήσεις διεξήχθησαν την περίοδο κατά την οποία είναι έντονο το φαινόμενο των "ετησίων" (μελτέμια) και χρησιμοποιήθηκε ειδικά εξοπλισμένο αεροσκάφος και δόθηκε έμφαση στις μετρήσεις της χημικής σύστασης και της υγροσκοπικότητας (δηλ. της ικανότητας συμπύκνωσης νερού) των λεπτόκοκκων & υπερλεπτόκοκκων αιωρούμενων σωματιδίων.

Η υγροσκοπικότητα των σωματιδίων ήταν μέτρια σε σχέση με το τι θα περίμενε κανείς σε ένα θαλάσσιο περιβάλλον (δηλ. σωματίδια υψηλής υγροσκοπικότητας που προέρχονται από την θάλασσα). Αυτό επιβεβαιώθηκε και από τις μετρήσεις χημικής σύστασης οι οποίες έδειξαν ότι τα σωματίδια αποτελούνται από ανόργανη και από οργανική ύλη σε ποσοστά 50%. **Στο Σχήμα 2 παρουσιάζονται ενδεικτικές μετρήσεις της υγροσκοπικότητας των αιωρούμενων σωματιδίων πάνω από την περιοχή του Αιγαίου.** Σημειώνεται ότι η υγροσκοπικότητα των αιωρούμενων σωματιδίων **εκφράζεται με την αδιάστατη παράμετρο κ_{mix}** (υγροσκοπική παράμετρος), η οποία μπορεί να λαμβάνει τιμές από 0.0 για υγρόφοβα σωματίδια (π.χ σωματίδια αιθάλης) έως περίπου 1.25 για πολύ υδρόφιλα (π.χ σωματίδια χλωριούχου νατρίου που προέρχονται από την θάλασσα).

Σωματίδια με παρόμοια σύσταση και υγροσκοπικότητα εμφανίζονται σε ηπειρωτικές περιοχές, και κυρίως μέσα σε αστικά κέντρα, πράγμα που κάνει τις συγκεκριμένες μετρήσεις ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. **Διαφορές που παρατηρήθηκαν στις μετρήσεις από μέρα σε μέρα και από περιοχή σε περιοχή (πχ. Βόρειο και Νότιο Αιγαίο)**, αποδίδονται στην διαφορετική προέλευση και πορεία των αερίων μαζών που επηρέαζαν την περιοχή κατά τη διάρκεια των μετρήσεων, καθώς και στην επίδραση τοπικών πηγών ατμοσφαιρικής ρύπανσης όπως η πόλη της Αθήνας.

Υγροσκοπικότητα (κ_{mix}) των αιωρούμενων σωματιδίων κατά την πτήση της 1/9/2011

Οι συγκεκριμένες μετρήσεις μπορούν να συμβάλουν στην καλύτερη κατανόηση των επιδράσεων της διασυστασιακά μεταφερόμενης ρύπανσης στην διαμόρφωση του κλίματος στην περιοχή του Αιγαίου. Περισσότερες λεπτομέρειες στο: Chemical composition and hygroscopic properties of aerosol particles over the Aegean Sea", Atmos. Chem. Phys 13, 11595–

11608, 2013, doi:10.5194/acp-13-11595-2013.

BIO: Η **Ασπασία Δασκαλοπούλου** αποφοίτησε από το Τμήμα Περιβάλλοντος το 2006. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Επιστημονική και Ιατρική Δημοσιογραφία στο Boston University των Ηνωμένων Πολιτειών. Σήμερα είναι δημοσιογράφος στην εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» όπου καλύπτει το επιστημονικό και ιατρικό ρεπορτάζ.

Έγινε δεκτή στο Τμήμα Περιβάλλοντος το 2001. Δεκατρία χρόνια μετά θυμάμαι ακόμα τη χαρά και τον ενθουσιασμό που συνόδευε την άφιξη μου στη Μυτιλήνη. Η διαίθησή μου δεν θα με διέψευδε. Το Τμήμα δεν είχε τίποτα να ζηλέψει από τις καλύτερες πανεπιστημιακές σχολές του εξωτερικού. Τάξεις με λίγους φοιτητές, προσιτούς καθηγητές με πάθος για διδασκαλία και όλοι αυτοί μια μεγάλη οικογένεια. Σε αυτά τα θρανία αγάπησα τις επιστήμες, ενώ κατάλαβα το πόσο σημαντικό είναι αυτές, μέσα από την επικοινωνία και την εκπαίδευση, να γίνουν κομμάτι της ζωής κάθε ανθρώπου.

Στην πτυχιακή μου εργασία διερεύνησα τα κίνητρα άσκησης της βιολογικής γεωργίας στην Ελλάδα υπό την επίβλεψη της τότε καθηγήτριας του Τμήματος Χριστίνας Γιούργα. Δίπλα στην κ. Γιούργα πήρα το πιο σημαντικό μάθημα που αποτελεί απαραίτητο εφόδιο κάθε περιβαλλοντολόγου αλλά και δημοσιογράφου. Έμαθα ότι για να διαμορφώσεις άποψη ή να πάρεις αποφάσεις πάνω σε επιστημονικά θέματα δεν φτάνει μια γνώμη ή ένα σύγγραμμα. Χρειάζεται να διαβάσεις και να ακούσεις πολλές απόψεις, να κάνεις διάλογο, αλλά πρώτα απ' όλα να δεις με τα δικά σου μάτια.

Με αυτά τα εφόδια στις αποσκευές μου και την δίψα να μεταφέρω αυτή την γνώση σε πολλούς ανθρώπους, τα βήματά μου με οδήγησαν στις ΗΠΑ, με σκοπό να μάθω να επικοινωνώ τα επιστημονικά θέματα με τρόπο κατανοητό και δημιουργικό. Ολοκλήρωσα τις μεταπτυχιακές μου σπουδές στην Επιστημονική και Ιατρική Δημοσιογραφία στο Boston University και στη συνέχεια παρακολούθησα μαθήματα ντοκιμαντέρ στο Harvard University. Μετά τις σπουδές μου παρέμεινα στη Βοστώνη όπου εργάστηκα στην παραγωγή επιστημονικών ντοκιμαντέρ για το National Geographic Channel και την εκπομπή NOVA του PBS.

Επέστρεψα στην Ελλάδα το 2010. Εργάστηκα για δύο τηλεοπτικές σεζόν στη δημοσιογραφική ομάδα της εκπομπής κοινωνικών ντοκιμαντέρ «Πρωταγωνιστές» του Mega Channel και στη συνέχεια στο Γραφείο Τύπου του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος». Σήμερα αρθρογραφώ για θέματα επιστημονικά και ιατρικά στην εφημερίδα «Καθημερινή», έχοντας πάντα στο μυαλό μου αυτό που διδάχτηκα στο Τμήμα Περιβάλλοντος: ότι ο κύβος έχει πολλές πλευρές και για να μπορέσεις να τον περιγράψεις πρέπει να τις ξεσκεπάσεις όλες.

Adamidis G.C., Aloupi M., Kazakou E. and Dimitrakopoulos P.G. (2014) Intra-specific variation in Ni tolerance, accumulation and translocation patterns in the Ni-hyperaccumulator *Alyssum lesbiacum*. *Chemosphere*, 95, pp. 496-502.

Andrea V., Tampakis S., Tsantopoulos G. and **Skanavis C.** (2013) "Local peoples" and "visitors" views on infrastructure and services in protected areas: a case study from Evros, Greece, *Int. J. Green Economics*, in press

Arianoutsou M., Delipetrou P., Vila M., **Dimitrakopoulos P.G.**, Celesti-Grappow L, Henderson L., Wardell-Johnson G., Ugarte-Mendes E., Rundel P.W. (2013) Comparative patterns of plant invasions in the Mediterranean biome. *PLoS One* 8(11), e79174, doi:10.1371/journal.pone.0079174

Demetriou D., **Polatidis H.** and **Haralampopoulos D.** (2014) Integrated Energy Planning for the Residential Sector: The Case Study of Cyprus. *Energy Sources, Part B: Economics, Planning, and Policy*, 9 (2), pp. 183-195.

Hatzigeorgiou E., **Polatidis H.** and **Haralampopoulos, D.** (2013) Modeling the relationship among energy demand, CO2 emissions and economic development: a survey for the case of Greece. *Global NEST Journal*, 15 (3), pp 273-281.

Ioakeimidis C., **Polatidis, H.** and **Haralampopoulos, D.** (2013) Use of renewable energy in aquaculture: an energy audit case-study analysis. *Global NEST Journal*, 15 (3), pp 282-294.

Koerth J., Jones N., Vafeidis A.T., **Dimitrakopoulos P.G.**, **Melliou A.**, **Chatzidimitriou E.** and Koukoulas S. (2013) Household adaptation and intention to adapt to coastal flooding in the Axios - Loudias - Aliakmonas National Park, Greece. *Ocean & Coastal Management*, 82, pp. 43-50.

Kyriakidis P. and **Gaganis P.** (2013) Efficient Simulation of Lognormal Random Fields for Hydrogeological Applications. *Mathematical Geosciences*, 45, pp. 531-556.

Pappas V., Hatzianastassiou N., Papadimas C., **Matsoukas C.**, Kinne S. and Vardavas I. (2013) Evaluation of spatio-temporal variability of Hamburg Aerosol Climatology against aerosol datasets from MODIS and CALIOP. *Atmos. Chem. Phys.*, 13, pp. 8381-8389.

Randles C.A., [...], **Matsoukas C.**, Yu H., Zhang F., Zhang H. and Lu P. (2013) Intercomparison of shortwave radiative transfer schemes in global aerosol modeling: results from the AeroCom Radiative Transfer Experiment. *Atmos. Chem. Phys.*, 13, pp. 2347-2379.

Sakellari M. and **Skanavis C.** (2013). Sustainable tourism development: environmental education as a tool to fill the gap between theory and practice. *International Journal of Environment and Sustainable Development*, 12 (4), pp. 313-323.

Skanavis, C. and **Sakellari, M.** (2013). Environmental Behavior and Gender: An emerging area of concern for Environmental Education Research. *Applied Environmental Education and Communication*, 12 (2), pp. 77-87.

Stasinakis A.S., Thomaidis N.S., **Arvaniti O.S.**, Asimakopoulos A.G., **Samaras V.G.**, Ajibola A., Mamais D. and **Lekkas T.D.** (2013) Contribution of primary and secondary treatment on the removal of benzothiazoles, benzotriazoles, endocrine disruptors, pharmaceuticals and perfluorinated compounds in a sewage treatment plant. *Science of the Total Environment*, 463-464, pp. 1067-1075.

Η τρισεκατομμυριοστή Ευρωπαϊά φοιτήτρια ERASMUS (Placement)...

CLAIRE Spring School "Smart Energy Solutions in Urban Environment"

...είναι η φοιτήτρια του Τμήματός μας **κα Σοφία Εμμανουέλα Θεοδώρου!** Της ζητήσαμε να μας περιγράψει πώς την επηρέασε αυτή η εμπειρία.

Ήταν μοναδική η ευκαιρία που μου δόθηκε να πραγματοποιήσω την πρακτική μου εξάσκηση τον Ιανουάριο του 2013 στο ερευνητικό κέντρο IEEM του Πολυτεχνείου του Τορίνο υπό τη διεύθυνση του Marco Filippi, επικεφαλής του διδακτορικού "Technological Innovation in Built Environment" και με τη χρηματοδότηση της TELECOM Italia. Συγκεκριμένα ενεργοποιήθηκα συμμετέχοντας στην έρευνα με στόχο την ανάλυση δεδομένων κατανάλωσης ενέργειας μεγάλων κτιρίων της επιχείρησης TELECOM Italia και στην παροχή συμβουλευτικών κατευθύνσεων ως προς τη μείωση ενέργειας στα κτήρια

της. Η επιλογή του Πολυτεχνείου του Τορίνο είχε αποτέλεσμα τη συνεργασία μου με μεταδιδακτορικούς στον τομέα της ενέργειας και τη συμμετοχή μου στο τετραήμερο Εαρινό Σχολείο "Smart Energy Solutions for Urban Environment", που διοργανώθηκε μέσω του σχεδίου CLAIRE της ΕΕ. Η συμμετοχή μου στο σχολείο αυτό εγκρίθηκε λόγω της θέσης μου στο Πολυτεχνείο και ήταν άκρως τιμητική για μένα λόγω των υψηλών προδιαγραφών. Οι συνεργασίες μου με την επόμενη γενιά καθηγητών και έμπειρων ερευνητών θεμελίωσαν τη διασύνδεση των ακαδημαϊκών μου γνώσεων με τις επιχειρήσεις, κάτι που αποτελεί ατομικό στόχο σταδιοδρομίας. Η οικοδόμηση της μελλοντικής μου καριέρας έχει άμεση σχέση με αυτήν την πρακτική εξάσκηση. Δουλεύοντας στο Πολυτεχνείο του Τορίνο είχα την ευκαιρία όχι μόνο της ανάλυσης των δεδομένων αλλά και της εφαρμογής τους από την εταιρεία για τις μελλοντικές της κινήσεις. Αυτή η εμπειρία αποτέλεσε τη βάση επιλογής του μεταπτυχιακού μου το οποίο εστιάζει πάνω στην συμβουλή και διαχείριση δυνητικών βιώσιμων επιχειρήσεων. Μετά το πέρας των σπουδών μου προσανατολίζομαι επαγγελματικά ως Chief Sustainability Officer με ειδίκευση στο Sustainable Building Design. Η πρακτική σε άλλη χώρα της ΕΕ πλάτυνε τους ορίζοντες της γνώσης μου παρέχοντάς μου ευκαιρίες συναναστροφής με παγκοσμίως φήμης καθηγητές και δίνοντας απαντήσεις σε πολλά ερωτηματικά μου ως προς την επιστήμη μου, όρισε άμεσα την καριέρα και έμμεσα την ζωή μου.

Νίκος Μάργαρης (1943-2013): ένας αποχαιρετισμός..

από τον Καθηγητή κ. Ανδρέα Τρούμπη

Υπάρχουν άνθρωποι που με την τροχιά της ζωής τους καθορίζουν και τις συμπεριφορές των υπολοίπων ημών, ακόμα κι όταν οι ίδιοι δεν είναι εδώ. Ο Νίκος Μάργαρης δεν υπήρξε ποτέ ουδέτερος κι αδιάφορος άνθρωπος και δεν μπορεί επομένως να αντιμετωπισθεί με συμβατικό τρόπο, ακόμα και τη στιγμή του αποχαιρετισμού. Για όλους εμάς, που οι ζωές μας συναντήθηκαν και επηρεάστηκαν από τη διεισδυτικότητα του μυαλού του, είναι ηθική επιταγή να μιλάμε στον ενεστώτα χρόνο για το Νίκο κι αν τον μακαρίζουμε ή τον επικρίνουμε είναι για όσα καλά ή κακά συμβολίζει η ζώσα ιστορία του

Τμήματος και της Σχολής Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Με την οξύτητα του πνεύματός του και την ιδιαιτερότητα της ζωής του κέρδισε κάτι μοναδικό: το πένθος δεν ταιριάζει στο Νίκο Μάργαρη!

Ο Νίκος ήταν πάντα μπροστά από την εποχή του. Έβλεπε, δεν κοίταζε. Επεδίωκε, δε φοβόταν την καινοτομία. Καταλάβαινε μοναδικά τους άδειους θώκους ιδεών, εννοιών και πράξης και είχε ένα μοναδικό τρόπο να δείχνει τον τρόπο κάλυψής τους, έστω κι ασύντακτης. Ο Νίκος ήταν σκοπευτής, χαράκτης του νέου, τον ενδιέφερε η ανακάλυψη αλλά δεν τον ενδιέφερε κατά βάθος ο συστηματικός χειρισμός της. Σε έναν κόσμο με τρελές ταχύτητες, τον ενδιέφερε να βλέπει το καινούργιο, το διαφορετικό, το αμφιλεγόμενο: είχε απέχθεια για το νωθρό λογισμό αλλά είχε και το εύρος ψυχής να δίδει απόλυτη ελευθερία σ' όσους, με άλλη λογική, εστίαζαν την προσοχή και τη δουλειά τους στο συγκεκριμένο.

Θέσπισε και θέσμιζε την Οικολογία στην Ελλάδα, σε χρόνια άγνοιας και αμάθειας, στον άκρως συντηρητικό ακαδημαϊκό χώρο της Ελλάδας, όταν η περιγραφική βοτανική και ζωολογία κάλυπταν τα πάντα. Πρόσφερε την έννοια της λειτουργίας των οικοσυστημάτων έναντι της περιγραφής των μελών τους. Κορυφαία επιστημολογική τομή, που η κοινότητα των οικολόγων της Ελλάδας θα κουβαλάει εσαεί στα σπλάχνα της. Ίδρυσε το Εργαστήριο Οικολογίας στο ΑΠΘ και παράδωσε στην ακαδημαϊκή κοινότητα παιδιά κι εγγόνια, ως επιγόνους σκέψης σε όλα τα ΑΕΙ της χώρας. Ευθύνη τους το τί κάνουν, το τί έκαναν ή το πώς θα πορευθούν. Η επιτυχία τους, χαρά του, η αποτυχία τους, δεν τον ενδιέφερε.

Ο Νίκος ήταν, είναι, ο πρώτος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Με τον Κ. Σοφούλη έφτιαξαν αυτό το Πανεπιστήμιο από το τίποτα. Έφτιαξε το Τμήμα Περιβάλλοντος –κι όχι μόνον– ως διεπιστημονικό αντικείμενο: και μόνον αυτή η τομή στα ακαδημαϊκά πράγματα της χώρας, του διασφαλίζει ιστορική θέση στην πορεία της ανώτατης παιδείας στην Ελλάδα. Ο Νίκος ήταν ο πρώτος που τόλμησε να μιλήσει δημόσια για τη διαφορά μεταξύ Οικολογίας και Οικολογισμού: μας είπε ότι άλλο η επιστημονική γνώση κι άλλο ο ημιμαθής ακτιβισμός. Αυτή ίσως να αποδειχθεί η κορυφαία συνεισφορά του στο δημόσιο λόγο στην Ελλάδα. Εχθρός του λαϊκισμού, επιτέθηκε με ορμή στη λογική της θυματοποίησης της φύσης που επιβάλλει η μετα-μοντέρνα ηθικολογία ενός ακραίου συντηρητισμού που αυτό-προβάλλεται ως προοδευτικότητα.

Ο Νίκος έθεσε χωρίς δισταγμό το κριτήριο ακαδημαϊκής επιλογής: «εάν κάνεις το λάθος να επιλέξεις καθηγητή δεύτερης ποιότητας, να ξέρεις ότι αυτός θα επιλέγει στο μέλλον ανθρώπους πέμπτης ποιότητας, για να διασφαλίσει την επικράτηση του». Ο μηχανισμός αυτός ισχύει απολύτως στα ελληνικά ΑΕΙ και είναι η αιτία της κατάρπτωσης τους. Ο Νίκος το πάλεψε αυτό αλλά πολλές φορές ηττήθηκε από τη λογική των πλειοψηφιών. Ο Νίκος έτσι ήταν πάντα: όταν μιλάγε για συζευγμένα κοινωνικά και οικολογικά συστήματα, τον τρύγο, το θερισμό και την ελαιосуλλογή, 20 χρόνια πριν ανακαλυφθεί ο όρος! Η Ελλάδα της κρίσης ανακαλύπτει σήμερα τα ξερά σύκα, τα μούσμουλα, τα βερίκοκα και τα αρωματικά φυτά: ο Νίκος τα έχει πει όλα αυτά πριν από 20 χρόνια. Τί σπατάλη χρόνου, Θεέ μου!

Για εμένα, που είμαι τόσο διαφορετικός, ο Νίκος ήταν ένας συνοδουπόρος 30 και πλέον ετών. Νεαρό επιστήμονα με μάγεψε με τ' όνειρο του όταν ήμουν στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της Γαλλίας, ήλθα στο Αιγαίο το 1988 και τα λουτά είναι λίγο ως πολύ γνωστά. Το βιβλίο που μου χάρισε τότε ήταν για την «πειρατεία στο Αιγαίο». Αυτός ήταν ο Νίκος: διεμβολιστής και δρεπανηφόρος.

Ο Νίκος απέναντι στις μεγάλες προκλήσεις και συγκρούσεις επέλεξε να είναι σαρκαστικός, αφήνοντας στο πλάι τις εις βάθος αναλύσεις. Ήξερε ίσως ότι αυτό θα ήταν χαμένος χρόνος, ήταν ίσως ένδειξη σοφίας και προβλεπτικότητας. Όταν όλη η Ελλάδα σκανδαλίζεται, αρρωστημένα ηδονιζόμενη, με το στερεότυπο «κάθε πόλη κι ΑΕΙ, κάθε χωριό και ΤΕΙ», ο Νίκος Μάργαρης μίλησε το 1987 (!) για τα «σουβλάκια». Σαρκαστικός, όπως πάντα, ήταν. Έγινε ο αντιπαθέστερος άνθρωπος στο Αιγαίο, για μιαν αλήθεια που όλοι τώρα αποδέχονται, ευθέως ή σιωπηρώς. Του αξίζει μια απολογία: ήταν πρωτοπόρος ή ήταν αναιδής;

Με το Νίκο, εκ πρώτης όψεως, δεν υπήρχε μέση οδός: ή θα ήσουν κακιωμένος ή θα ήσουν κολλητός. Στην πραγματικότητα υπήρχε αυτή η άρρητη ισορροπία της αναγνώρισης των αμοιβαίων ακαδημαϊκών προσπαθειών. Προσπαθώ να βρώ μια εικόνα από τη φύση που να τον χαρακτηρίζει, με τρυφερότητα κι αγάπη ατελείωτη στη μνήμη του: ο πολυδιάστατος, ο καινοτόμος, ο γλυκός, ο τσαντίλας, ο τζαναμπέτης Νίκος ήταν ένας αχνός! Χαρακτήριζε την υγεία του οικοσυστήματός του, κατέληξε είδος υπό εξαφάνιση κι έφυγε λυπημένος, πολύ, από την αλιευτική συμπεριφορά ερασιτεχνών.

Οι συνεργάτες, οι συνάδελφοι και οι μαθητές του θα αναζητούν πάντα την παρουσία του στους διαδρόμους του ΞΕΝΙΑ και του Λόφου στη Μυτιλήνη... Και που'σαι Νίκο: τα λιβάδια του παραδείσου θα είναι ένα ωραίο υπόδειγμα οικολογικής μελέτης, δε μπορεί, κάτι θα βρεις κι εκεί.

Ένα περιοδικό για την έρευνα στις Επιστήμες του Περιβάλλοντος

Το Σεπτέμβριο 2013, η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Περιβάλλοντος αποφάσισε την δημιουργία ενός **αγγλόφωνου, ηλεκτρονικού, επιστημονικού περιοδικού για την έρευνα στις Επιστήμες του Περιβάλλοντος**: του **Aegean Journal of Environmental Sciences (AEJES)**. Αντίστοιχα περιοδικά υπάρχουν αρκετά, όμως το AEJES έχει μια ιδιαίτερη στόχευση: **φιλοδοξεί να αποτελέσει κυρίως το επιστημονικό βήμα παρουσίασης της έρευνας που πραγματοποιείται από νέους ερευνητές (μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές)**. Το πρώτο τεύχος του AEJES αναμένεται το φθινόπωρο 2014 και μπορείτε να ενημερώνεστε για τις εξελίξεις στην ιστοσελίδα: www.env.aegean.gr/aejes/ (η οποία προς το παρόν βρίσκεται υπό κατασκευή).

Η Διευθύνουσα Συντακτική Επιτροπή του AEJES (Editors-in-Chief) αποτελείται από τους καθηγητές του Τμήματός μας κ.κ. Παναγιώτη Δημητρακόπουλο (Αναπλ. Καθηγητής), Ιωσήφ Μπιστετζάγια και Αθανάσιο Στασινάκη (Επ. Καθηγητές), στους οποίους ευχόμαστε κάθε επιτυχία στο δύσκολο έργο τους.

Το Π&Φ ευχαρίστως δημοσιεύει πληροφορίες σχετικές με τις Επιστήμες του Περιβάλλοντος (έρευνες, συνέδρια, νέα βιβλία, βιβλιοκριτικές κ.ο.κ.). Μπορείτε να μας κοινοποιείτε το σχετικό υλικό στη διεύθυνση:
**Ενημερωτικό Δελτίο 'Π&Φ',
Τμήμα Περιβάλλοντος,
Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 81100 Μυτιλήνη
email: pf@aegean.gr
<http://www.aegean.gr/environment/p&f>**

